1Н//102965
(039)

Karotki Katachizm

dla

pryspasableńnia dziaciej da pieršaj Spowiedzi i Kamunii Światoj.

Pierarobleny

s Katachizmu Ks. R. FILOCHOŬSKAHO

praz X.

WYDAŃNIE DRUHOJE

(peredrukowano s 1-ho wydańnia, dapuščenaho duchounaj cenzuraj).

Cena 10 ap.

WILNIA
Drukarnia „HOMAN".

1917

1М/1 102965
1039/

Karotki Katachizm

dla

pryspasableńnia dziaciej da pieršaj Spowiedzi i Kamunii Światoj.

Pierarobleny

s Katachizmu Ks. R. FILOCHOŬSKAHO

praz X.

WYDAŃNIE DRUHOJE

(peredrukowano s 1-ho wydańnia, dapuščenaho duchounaj cenzuraj).

WILNIA
Drukarnia „HOMAN".

1917

Нацыянальная бібліятэка Беларусі

№ 615.

APPROBATUR.

Datum Petropoli die 24 m. Januarii 1907 a.

Vicarius Capitularis Mohyleviensis

Praelatus *Deniscwicz.*

C czytaecca jak cz.
Š — jak sz.

I. Paciery.

U Imia Ajca i Syna i Ducha Światoha. Amen.

MALITWA PANSKAJA.

Ojče naš, katory jość u niebi, nichaj świaciccа Imia Twajo. Nichaj pryjdzie Karaleŭstwo Twajo. Nichaj budzie wola Twaja, jak u niebi, tak i na ziamli. Chleba našaho štodziennaho daj nam siahońnia. I adpuści nam hrachi našy, jak i my adpuskajem našym daŭžnikom. I nie ŭwadzi nas na pakusu, ale zbaŭ nas ad złoha. Amen.

PAZDRAŬLEŃNIE ANIELSKAJE.

Budź pazdraŭlona Maryja, łaski poŭna, Pan s Taboj: błahasłaŭlona Ty miży niawiest i błahasłaŭlon owač żywata Twajho Jezus. Świataja Maryja, Maci Boża, malisia za nas hrešnych ciapier i ŭ hadzinu śmierci našaj. Amen.

SKŁAD APOSTALSKI.

Wieru ŭ Boha, Ajca ŭsiomahučaho, Stwaryciela nieba i ziamli. I ŭ Jezusa Chrystusa, Syna Jaho jadynaho, Pana našaho, katory pačaŭsia z Ducha Światoha, naradziŭsia z Maryi Dziawicy, zamučen pry Ponckim Piłatu, ŭkryžowan, umier i pachowan: zyjšoŭ da piekła: na trejci dzień z miortwych ustaŭ: ustupiŭ u niebo, siadzić pa prawicy Boha Ajca ŭsiomahučaho: adtul

pryjdzieć sudzić żywych i ŭmioršych. Wieru ŭ Ducha Światoha, Światy Kaścioł paŭšechny, światych abcowańnie, hrachoŭ adpuščeńnie, cieła z miortwych paŭstańnie, žyćcio wiečnaje. Amen.

DZIESIAĆ BOŽYCH PRYKAZAŃNIOU.

Ja jość Boh twoj, katory ciabie wywiaŭ z ziamli Ahipskaj, z domu niawoli.

1. Nia budzieš mieć Bahoŭ čužych pieredamnoju.
2. Nia budzieš užywać imieńnia Pana Boha naprasna.
3. Pomni światkawać dzień światočny.
4. Šanuj baćku twajho i matku twaju.
5. Nie zabiwaj.
6. Nie čužałož.
7. Nie kradzi.
8. Nia świedčy chwalšywa proci bližniaho twajho.
9. Nie pažadaj žonki čužoj.
10. Ani domu, ani słuhi, ani służki, ani wała, ani asła, ani wodnaj reči čužoj.

Lubi Boha z usiaho serca twajho, z usiej dušy twajej, z usiej myśli twajej, a bližniaho twajho, jak siabie samoha.

PIAĆ KAŚCIELNYCH PRYKAZAŃNIOU.

1. Dni światyje światkawać.
2. Imšu światuju ŭ niadzielu i świata z uwahaj słuchać.
3. U naznačenyje dni paścić.
4. Choć raz u hod kala Wialikadnia spawiedacca i kamunikawacca.
5. Nie spraŭlać wiasiella ŭ zabaronienym časie.

ČATYRY PRAUDY, KATORYJE KOŽNY ČEŁAWIEK, CHOČUČY ZBAWICCA, ZNAĆ I U KATORYJE WIERYĆ PAWINIEN.

1. Što Boh jość adzin u troch asobach, 2. Što druhaja Asoba Światoj Trojcy, Boh Syn, staŭsia čeławiekam, kab nas swajej śmierciu adkupić i wiečna zbawić, 3. Što Boh jość sudździa sprawiadliwy, katory za dobraje płacić niebam, a za złoje karajeć piekłam, 4. Što duša ludzkaja jość nieśmiartelnaja.

SIEM ŚWIATYCH SAKRAMENTOŬ.

1. Chrest, 2. Biežmawańnie, 3. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, 4. Pakuta, 5. Apošniaje Światym Alejam pamazańnie. 6. Kapłanstwa, 7. Małženstwa.

SIEM DAROU DUCHA ŚWIATOHA.

1. Mudraść, 2. Rozum, 3. Porada, 4. Adwaha, 5. Paniatnaść, 6. Pabožnaść, 7. Bajaźń Boha.

SIEM HRACHOU HŁAUNYCH.

1. Pycha, 2. Łakomstwa, 3. Niačystaść, 4. Zajzdraść, 5. Abžorstwa, 6. Hnieŭ, 7. Lanistwa.

ŠEŚĆ HRACHOU PROCI DUCHA ŚWIATOHA.

1. Hrašyć, spadziajučysia na miłaserdzie Boha, 2. Nia mieć nadziei na swajo zbaŭleńnie, 3. Spraciŭlacca ŭznanaj praŭdzie, 4. Zajzdrościć bližniamu łaski Božaj, 5. Nie prynimać dobraho napamnieńnia, 6. Pakutu adkładać až da śmierci.

ČATYRY HRACHI, ZA KATORYJE BOH BUDZIE PAMSTAWAĆ.

1. Zabić sumyśla čeławieka, 2. Hrašyć sadomskim hrecham, 3. Kryŭdzić ubohich, udoŭ i sirot, 4. Zatrymliwać płatu słuham i najmitam.

DZIEWIAĆ HRACHOU ČUŽYCH.

1. Zahadać hrašyć, 2. Radzić hrašyć, 3. Pazwolić na hrech, 4. Namaŭlać da hrechu, 5. Pamahać hrašyć, 6. Supolnie s. kim hrašyć, 7. Maŭčać, widziučy hrech, 8. Mohučy, nie pieraškodzić hrašyć, 9. Taić čuży hrech.

TRY RADY EWANHELIČNYJE.

1. Čystaść, 2. Ubožstwo, 3. Pasłušenstwo.

ČATYRY REČY APOŠNIJE.

1. Śmierć, 2. Sud, 3. Niebo, 4. Piekło.

II. Ab Bohu i stwareńni.

Pytańnie: Ab čym kožny čeławiek pierš-na-perš wiedać pawinen?

Adkaz: Kožny čeławiek perš-napierš pawinen wiedać ab tym, na što jaho Boh stwaryŭ.

P. Na štož Boh stwaryŭ čeławieka?

A. Boh stwaryŭ čeławieka na toje, kab jon Jaho znaŭ, lubiŭ, chwaliŭ i Jamu wierna słužyŭ, a pośle z Im u niebi karalewaŭ.

P. Čamu my pawinny Boha znać, lubić i Jamu wierna służyć?

A. Bo Boh jość naš Stwaryciel, Pan i Apiakun.
P. Chto heta jość Boh?
A. Stwaryciel nieba i ziamli i Pan usiaho.
P. Hdzie jośćo Boh?
A. U niebi, na ziamli i ŭ kožnym miescu.
P. A čamu my Boha nia widzim, kali Jon jość usiudy?
A. Bo Boh jość Duch.
P. Kolki jośćo Bahoŭ?
A. Boh jośćo tolki adzin, ale ŭ troch asobach.
P. Jak zawucca hetyje Asoby Božyje?
A. Boh Aciec, Boh Syn i Boh Duch Światy.
P. Katoraja jość z hetych Asob staršaja, razumniejšaja abo lepšaja?
A. Usie hetyje Asoby wa ŭsiom sabie roŭny.
P. Katoraja Asoba Boža stałasia čeławiekam?
A. Druhaja Asoba, Syn Božy.
P. Jak zawiecca taja Asoba Boža, katoraja stałasia čeławiekam?
A. Pan Jezus.
P. Ci ciapier Pan Jezus jość Boh, ci čeławiek?
A Pan Jezus jośćo razam i Boh i čeławiek.
P. Dyk kolkiž jośćo Asob u Panu Jezusie?
A. U Panu Jezusie jość tolki adna asoba Božaja.
P. A kolki jośćo natur u Panu Jezusie?
A. Dźwie natury: Božaja i ludzkaja.
P. Ci Pan Jezus mieŭ pačatak?
A. Jak čeławiek — Pan Jezus mieŭ pačatak, ale jak Boh — Jon byŭ ad wiakoŭ.
P. Značyć, Boh nie majeć pačatku?
A. Boh ani pačatku ani kanca mieć nia može, bo Jon — wiečny.
P. A ci świet mieŭ pačatak?
A. Świet mieŭ pačatak, bo jaho Boh stwaryŭ z ničoha.

P. A kaho ješče Boh stwaryŭ?
A. Aniołaŭ i ludziej.
P. Chto heta jość Anioły?
A. Anioły — heta duchi čystyje, katoryje majuć rozum i wolu, ale nie majuć cieła.
P. Na što Boh stwaryŭ Aniołaŭ?
A. Aniołaŭ Boh stwaryŭ dziela chwały swajej i pomačy ludziom atrymać niebo.
P. Ci ŭsie Anioły byli pasłušny Bohu?
A. Nia ŭsie — mnoha z ich sahrašyło praz pychu i straciło łasku Božu.
P. Jak zawuć Aniołaŭ, katoryje sahrašyli?
A. Złymi duchami abo šatanami.
P. Jak Boh ukaraŭ Aniołaŭ, katoryje sahrašyli?
A. Wyhnaŭ ich z nieba ŭ piekło.
P. Chto heta jość čeławiek?
A. Čeławiek — heta Božaje stwareńnie, katoraje mająć cieło i razumnuju dušu.
P. Čym rožnicca čeławiek ad inšaho stwareńnia?
A. Tym, što jon mająć razumnuju i nieśmiartelnuju dušu.
P. Što heta jość duša?
A. Duša heta jość duch, katory Boh stwaryŭ na abraz i padabienstwo swajo i katory ŭ našym cieli dumiajeć i im kirujeć.
P. Što jość najlepšaje ŭ dušy?
A. Rozum, wolnaja wola, pamiać i sumleńnie.
P. Kolki Boh stwaryŭ ludziej?
A. Boh stwaryŭ dwoje ludziej — Adama i Jewu.
P. Hdzie žyli pieršyje ludzi?
A. U Raju, heta značyć, u takim pieknym sadzie.
P. Ci z usich dreŭ dazwoliŭ Boh jeści płady?

A. Nie, bo z drewa paznańnia dobraho i złoha Boh zabaraniŭ jeści.
P. Ci pieršyje ludzi ŭ hetym pasłuchali Boha?
A. Nie, bo, padmoŭlenyje šatanam, pakaštawali płodu z zabaronienaho drewa.
P. Jak pakaraŭ Boh pieršych ludziej za niesłuchmianaść?
A. Adabraŭ swaju łasku, a razam z jej i prawo na niebo; ludzi stalisia skłonnymi bolš da błahoha, jak da dobraho, zasłużyli na wiečnyje muki, byli wyhnany z raju i prymušeny žyć u mukach, chwareć i ŭmirać.
P. Jak zawiecca hrech pieršych ludziej?
A. Hrech pierwarodny.
P. Ci tolki pieršym ludziam zaškodziŭ hrech pierwarodny?
A. Nia tolki im, ale ŭsim ludziam, bo kožny z nas rodzicca ŭ hetym hrechu.
P. A chtož nas adkupiŭ ad wiečnych muk?
A. Syn Božy.
P. Jak nas adkupiŭ Syn Božy?
A. Staŭsia čaławiekam, naradziŭsia s Pračystaj Maryi Dziawicy i ŭmior za nas na kryžu.

III. Ab božych prykazańniach.

P. Što heta jość Božaje prykazańnie?
A. Božaje prykazańnie heta jość abjaŭlenaja wola Boha, jak ludzi pawinny žyć.
P. Kolki jość Božych prykazańnioŭ?
A. Dziesiać.

P. Čamu jany zawucca Božymi?
A. Bo ich sam Boh daŭ Mojžešu, napisanyje na dźwiech kamiennych plitach.
P. Jakoje jość pieršaje Božaje prykazańnie?
A. Nia budzieš mieć Bahoŭ čužych pieredamnoju.
P. Čaho zabaraniaje pieršaje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaje: niedawierstwa, bałwachwalstwa, waražby, znacharstwa i ŭsielakich zababonaŭ.
P. A što jano prykazywaje?
A. Addawać cześć praŭdziwamu Bohu, lubić Jaho i ŭ Im mieć nadzieju.
P. A ci jość jakije inšyje bahi?
A. Nima i być nia może, bo Boh jość tolki adzin.
P. A kolki jość praŭdziwych wier?
A. Jak Boh jość adzin, tak i adna tolki jość praŭdziwaja wiera, katoraja wučyć nas, jak treba służyć Bohu.
P. Chto nas wučyć praŭdziwaj wiery?
A. Praŭdziwaj wiery wučyć nas adzin tolki Katalicki Kaścioł.
P. Jakoje jość druhoje Božaje prykazańnie?
A. Nia budzieš užywać Imieńnia Pana Boha naprasna.
P. Čaho zabaraniaje druhoje prykazańnie?
A. Jano zabaraniaje znieważać Božaje Imia, wyhawarywajučy Jaho biez patreby i pašany i nie spaŭniajučy taho, što Bohu pryrok.
P. Ci možna prysiahać?
A. Možna, ale tolki ŭ patrebi i za praŭdu.
P. Jak hrašyć toj, chto za niepraŭdu prysiahaje?

A. Hrašyć ciažka.
P. A što hetaje prykazańnie prykazywajeć?
A. Šanawać Božaje Imia, zaŭsiady i ŭsiudy wyhawarywać Jaho pabožna.
P. Jakoje jość trejciaje Božaje prykazańnie?
A. Pomni światkawać dzień światočny.
P. Čaho nia možna rabić u niadzielu i świata?
A. Nia možna ciažka pracawać i iści ŭ zarabotki.
P. Jak treba prawodzić čas u świata?
A. Treba słuchać Imšy, a chto nia może być u kaścieli, pawinien doma pamalicca.
P. Jakoje jość čaćwiortaje Božaje prykazańnie?
A. Šanuj baćku twajho i matku twaju.
P. Što heta značyć šanawać baćku i matku?
A. Heta značyć lubić i słuchacca ich.
P. Ci zaŭsiady treba słuchacca baćkoŭ?
A. Zaŭsiady, ale tolki ŭ dobraj sprawi.
P. Ci praz usio žyćcio treba šanawać baćkoŭ?
A. Treba šanawać ich praz usio žyćcio i ŭ patrebi pamahać im.
P. Kaho jašče treba šanawać, akrom baćkoŭ?
A Treba šanawać usich staršych.
P. Jakoje jość piataje Božaje prykazańnie?
A Nie zabiwaj.
P. Kaho nia možna zabiwać?
A. Nia možna zabiwać nijakaho čeławieka, nawat našaho niepryjaciela.
P. A ci možna bicca, łajacca abo prakiinacca?
A. Nia možna ni bicca, ni łajacca, ni praklinacca, a treba ŭsich ludziej lubić.
P. Jakoje jość šostaje Božaje prykazańnie?
A. Nie čužałoż.
P. Čaho zabaraniaje šostaje prykazańnie?

A. Jano zabaraniaje brydkich pastupkoŭ, hutarak, słoŭ, pieśniaŭ, dumak i ŭsielakaj raspusty.

P. Jakoje jość siomaje Božaje prykazańnie?

A. Nie kradzi.

P. Što heta značyć kraści?

A. Kraści—heta značyć zabirać sabie čužuju reč biaz wiedama i zhody taho, kamu jana prynaležyć.

P. Ci treba addać znajšoŭšy čužuju reč?

A. Treba, bo, kali zatrymaŭ, byŭby złodziejam.

P. Ci heta jość hrech zrabić kamu škodu?

A. Zrabić sumyśla kamu škodu jość taki samy hrech, jak i ŭkraści.

P. Što pawinien zrabić toj, chto ŭkraŭ abo sumyśla zrabiŭ škodu?

A. Pawinien nahradzić za zroblenuju kryŭdu.

P. Jakoje jość wosmaje Božaje prykazańnie?

A. Nia świedčy chwalšywa proci bližniaho twajho.

P. Čaho zabaraniaje wosmaje prykazańnie?

A. Jano zabaraniaje chwalšywa świedčyć, łhać, abhawarywać i ŭščynać plotki.

P. Što pawinien zrabić toj, chto zrabiŭ kamuniebudź kryŭdu, chwalšywa świedčučy abo abhawarywajučy?

A. Pawinien pryznacca, što hawaryŭ niepraŭdu, świedčučy abo abhawarywajučy, i nahradzić za zroblenuju kryŭdu.

P. A što prykazywaje wosmaje prykazańnie?

A. Jano prykazywaje hawaryć zaŭsiady praŭdu, choćby nam z hetaho była strata, i baranić honar bližniaho.

P. Jakije jość 9 i 10 Božyje prykazańnia?
A. Nie pažadaj žonki čužoj, ani domu, ani słuhi ani służki, ani wała, ani asła, ani wod, naj reči čužoj.
P. Čaho zabaraniajuć dwa apošnije prykazańnia?
A. Jany zabaraniajuć nawat žadać čužoha.
P. Ci Boh tolki za ŭčynki i słowy karaje ludziej?
A. Nia tolki za ŭčynki i słowy, ale nawat za brydkije myśli Boh karaje ludziej.
P. Jakoje jość najważniejšaje prykazańnie?
A. Lubi Boha z usiaho serca twajho, z usiej duśy twajej, z usiej myśli twajej, a bližniaho twajho, jak siabie samoha.

IV. Ab prykazańniach kaścielnych.

P. Kolki jość prykazańnioŭ kaścielnych?
A. Piać.
P. Čamu jany zawucca kaścielnymi?
A. Bo ich ustanawiŭ Katalicki Kaścioł.
P. Chto Kaściołu daŭ prawo ŭstanaŭlać prykazańnia?
A. Pan Jezus.
P. Što heta jość Katalicki Kaścioł?
A. Katalicki Kaścioł heta jość ustanoŭlenaja praz Pana Jezusa hramada wiernych, katoryje wyznajuć adny praŭdy wiery, prynimajuć adny i tyje samyje Sakramenty i pasłušny haławie Kaścioła — Papieżu.
P. Pa čym možna paznać praŭdziwy Kaścioł?

A. Praŭdziwy Kaścioł można paznać pa tym, što jon jość adzin, światy, katalicki abo suświetny i Apostalski.

P. Jakoje jość pieršaje kaścielnaje prykazańnie?

A. Dni światyje światkawać.

P. Što prykazywaje pieršaje prykazańnie?

A. Jano prykazywaje światkawać u dni światyje tak sama, jak i ŭ niadzielu.

P. Jakoje jość druhoje kaścielnaje prykazańnie?

A. Imšu światuju ŭ niadzielu i świata z uwahaj słuchać.

P. Što heta jość Świataja Imša?

A. Świataja Imša heta jość biazkroŭnaja achwiara, ŭ katoraj sam Pan Jezus za nas achwiarowywajecca.

P. Chto ŭstanawiŭ Achwiaru Mšy Świjatoj?

A. Sam Pan Jezus u Wialiki Čećwier na apošniaj wiačery.

P. Jakoje jość trejciaje kaścielnaje prykazańnie?

A. U naznačenyje dni paścić.

P. Kali ŭ hetyje dni można nie paścić?

A. U ciažkaj chwarobi i majučy kaścielnaje pazwaleńnie.

P. Jakoje jość čaćwiortaje kaścielnaje prykazańnie?

A. Choć raz u hod kala Wialikadnia spawiedacca i kamunikawacca.

P. Jak hrašyć toj, chto nia byŭ u Wialikodnaj spowiedzi i nie prynimaŭ Kamunii Światoj?

A. Hrašyć jon ciažka i, kalib pamior biaz spowiedzi, nia można jaho chawać na mahiłkach pa katalicku.

P. Što treba rabić tamu, chto na Wialikodnaj spowiedzi nie dastaŭ razhrašeńnia?
A. Treba jamu wyspawiedacca druhi raz u naznačenym časi.
P. Jakoje jość piataje kaścielnaje prykazańnie?
A. Nie spraŭlać wiasiella ŭ zabaronienym časi.

V. Ab hrechu.

P. Što heta jość hrech?
A. Hrech heta jość sumysnaje narušeńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho.
P. Čym možna hrašyć?
A. Myślu, mowaj i ŭčynkam.
P. Jaki bywaje hrech?
A. Hrech bywaje dwajaki: pierwarodny, katory naš pieršyje baćki ŭ Raju ŭčynili, a ŭ katorym kožny z nas rodzicca, i hrech učynkowy, katory my sami robim.
P. Ci ŭsie hrachi ŭčynkowyje roŭny?
A. Nie, bo adny jość wialikije abo śmiartelnyje, a druhije małyje abo zwyčajnyje.
P. Što heta jość hrech śmiartelny?
A. Hrech śmiartelny heta jość sumysnaje narušeńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho ŭ ważnaj sprawi.
P. Što my tracim praz hrech śmiartelny?
A. Praz hrech śmiartelny tracim my łaśku Božu i zasłužywajem na wiečnuju karu.
P. Što heta jość hrech mały abo zwyčajny?
A. Hrech mały abo zwyčajny heta jość sumysnaje narušeńnie prykazańnia Božaho abo Kaścielnaho ŭ mieńš ważnaj sprawi abo i ŭ ważnaj sprawi, ale niezusim sumyśla.

P. Jakuju škodu robić nam hrech zwyčajny?
A. Jon zmienšaje łasku Božu i pryspasablaje nas da hrechu śmiartelnaho.

VI. Ab łascy Božaj.

P. Ci čeławiek może spoŭnić usie prykazańnia?
A. Może, ale tolki pry Božaj pomačy.
P. Jak zawiecca heta pomač Boža?
A. Zawiecca jana łaskaj Božaj.
P. Što heta jość łaska Boža?
A. Łaska Boža heta jość dar unutreny, nadnaturalny, dany nam ad Boha, kab łahčej nam było spaŭniać prykazańnia.
P. Chto nam wysłužyŭ łasku Božu?
A. Pan Jezus praz swaju muku i śmierč.
P. Što heta značyć być u łascy Božaj?
A. Być u łascy Božaj—heta značyć nia mieć na dušy niwodnaho hrechu śmiartelnaho.
P. Jak najłahčej atrymać łasku Božu?
A. Praz Światyje Sakramenty i malitwu.

VII. Ab Światych Sakramentach.

P. Što heta jość Św. Sakramenty?
A. Światyje Sakramenty heta jość widomyje znaki, praz katoryje dastajem łasku Božu.
P. Chto ustanawiŭ Św. Sakramenty?
A. Pan Jezus.
P. Na što Pan Jezus ustanawiŭ Św. Sakramenty?

A. Kab nam lahčej było atrymać zbaŭleńnie.
P. Kolki jość Św. Sakramentoŭ?
A. Siem: 1) Chrest, 2) Biežmawańnie, 3) Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, 4) Pakuta, 5) Apošniaje Światym Alejam pamazańnie, 6) Kapłanstwa, 7) Małženstwa.
P. Jak dzielacca Św. Sakramenty?
A. Św. Sakramenty dzielacca na Sakramenty żywych i ŭmioršych.
P. Čamu zawucca Sakramentami żywych?
A. Bo da hetych Sakramentoŭ treba prystupać, buduči ŭ łascy Božaj.
P. Jakije jość Sakramenty żywych?
A. Biežmawańnie, Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, Apošniaje Św. Alejam pamazańnie, Kapłanstwo i Małženstwo.
P. A čamu druhije Sakramenty zawucca Sakramentami ŭmioršych?
A. Bo da ich prystupając u hrechu, buduči ŭsio roŭna jakby ŭmioršy na dušy.
P. Što nam dajuć Sakramenty ŭmioršych?
A. Adpuščeńnie hrachoŭ i kary za ich.
P. Jakiież jość Sakramenty ŭmioršych?
A. Chrest i Pakuta.
P. Jak jašče dzielacca Sakramenty?
A. Sakramenty dzielacca jašče na paŭtornyje i niepaŭtornyje.
P. Čamu jany zawucca Sakramentami paŭtornymi?
A. Bo da ich možna prystupać bolš, jak raz u žyćci.
P. Jakije jość Sakramenty paŭtornyje?
A. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, Pakuta, Apošniaje św. Alejam pamazańnie i Małženstwa.

P. A čamu druhije Sakramenty zawucca niepaŭtornymi?
A. Bo da ich možna prystupać tolki raz u žyćci.
P. Jakiježheta jość Sakramenty niepaŭtornyje?
A. Chrest, Biežmawańnie i Kapłanstwa.

1. Chrest.

P. Jaki jość najpieršy i najpatrabniejšy Sakrament?
A. Chrest.
P. Dziela čaho Chrest jość najpieršym Sakramentam?
A. Bo biez jaho nielha prystupać da druhich Sakramentoŭ.
P. A dziela čaho Chrest najpatrabniejšy Sakrament?
A. Bo biaz Chrestu nichto nia može zbawicca.
P. Što heta jość Chrest?
A. Chrest heta jość Sakrament, praz katory čeławiek dastaječ adpuščeńnie hrechu pierwarodnaho i ŭsich hrachoŭ učynkowych, pierad Chrestam zroblenych.
P. Kali treba chryścić?
A. Jak možna chutčej pa naradžeńni.
P. Jak zawiecca achryščony čeławiek?
A. Chryścijanin.

2. Biežmawańnie.

P. Što heta jość Biežmawańnie?
A. Biežmawańnie heta jość Sakrament, katory ŭmacowywaječ nas u wiery i cnotach i pamnažaječ łasku Božu.

P. Chto może biežmawać?
A. Tolki Biskup.
P. A chto może biežmawacca?
A. Toj, chto achryščen i jość u łascy Božaj.
P. Što treba rabić biežmujučysia?
A. Treba malicca i nie adchadzicca, pakul Biskup nie daść błahasłaŭleńnia.
P. Kolki razoŭ možna biežmawacca?
A. Tolki adzin raz u žyćci.
P. Na što pry Biežmawańni dajecca imia?
A. Kab mieć nowaho Patrona, katoryby zastupaŭsia za nas pierad Boham.

3. Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, abo Najświaciejšy Sakrament.

P. Što heta jość Najświaciejšy Sakrament?
A. Najświaciejšy Sakrament heta jość praŭdziwaje Cieło i Kroŭ Pana Jezusa, utajonaje ŭ widomych znakach chleba i wina.
P. Ci ŭ Najświaciejšym Sakramenci astajecca chleb i wino?
A. U Najświaciejšym Sakramenci zusim nie astajecca chleba i wina, a tolki ich widomyje znaki, bo chleb i wino pieramieniwajucca ŭ Cieło i Kroŭ Pana Jezusa.
P. Chto ŭstanawiŭ Najświaciejšy Sakrament?
A. Najświaciejšy Sakrament ustanawiŭ Pan Jezus pierad swajej śmierciu na apošniaj wačery.
P. Jak Pan Jezus ustanawiŭ Najświaciejšy Sakrament?

Национальная библиотека Беларуси
1Н//102965

A. Pan Jezus pieremianiŭ chleb i wino ŭ Cieło i Kroŭ swaju.

P. Kamu Pan Jezus daŭ prawo pieremieniać chleb i wino ŭ swajo Cieło i Kroŭ?

A. Ksiandzom.

P. Kali ksiandzy pieremieniajuć chleb i wino ŭ Cieło i Kroŭ Pana Jezusa?

A. Na konsekracii ŭ Imšy Światoj.

P. Što ŭ nas spraŭlajeć Najświaciejšy Sakrament?

A. Zwialičywajeć łasku Božu.

P. Čamu hety Sakrament zawiecca Św. Kamunijej?

A. Bo, prynimajučy hety Sakrament, wiernyje złučajucca s Panam Jezusam i sami miž saboj.

P. Dyk kahož prynimajem u Św. Kamunii?

A. Samoha P. Jezusa.

P. Ci ŭ Św. Kamunii prynimajem my Pana Jezusa tolki jak Boha, ci i jak čeławieka?

A. U Św. Kamunii prynimajem my Pana Jezusa jak Boha i jak čeławieka.

P. Ci ŭ Najświaciejšym Sakramenci Pan Jezus jość żywy?

A. U Najświaciejšym Sakramenci Pan Jezus jość żywy s ciełam, dušoj i Boskaściu.

P. Ci ŭ kožnym kamunikancie jość uwieś Pan Jezus?

A. U kožnym kamunikancie jość uwieś Pan Jezus, buduči razam Boham i čeławiekam.

P. A ci Pan Jezus dzielicca, kali kamunikant padzielicca na častački?

A. Pan Jezus nia dzielicca, ale ŭwieś astajecca ŭ kožnaj častačcy.

P. Ci prynimajučy Kamuniju tolki ŭ widomym znaku chleba, prynimajem i Kroŭ Pana Jezusa?

A. Prynimajučy Kamuniju tolki ŭ widomym znaku chleba, prynimajem takže i Kroŭ Pana Jezusa, bo hdzie jość žywoje cieło, tam jość i kroŭ.

P. Ci časta možna kamunikawacca?

A. Kamunikawacca možna nawat i kožny dzień, kali na spowiedzi budzie pazwoleno.

P. A kali treba kaniešnie kamunikawacca?

A. Pierad Wialikadniem.

P. Ci kožny može kamunikawacca?

A. Kamunikawacca može tolki toj, chto dobra da hetaho pryhatowiŭsia.

P. Jakže treba pryhatowicca, kab hodna pryniać Sw. Kamuniju?

A. Treba pryhatowić dušu i cieło.

P. Jak treba pryhatowić dušu?

A. Treba ačyścić jaje z hrachoŭ, ščyra wyspawiedaŭšysia, i malicca.

P. Što treba adhawaryć pierad Św. Kamunijej?

A. Akty wiery, nadziei i lubowi Pana Boha.

P. A jak treba pryhatowić cieło?

A. Ad poŭnačy ničoha nia jeści i nia pić, skromna i čysta adziecca.

P. Jak treba prystupać da Św. Kamunii?

A. Skromna i pakorna stać na kaleni, złažyć nakryž ruki na hrudziach, rasčynić wusny, jazyk pałažyć na dolniaj wuśnie i spažyć padany kamunikant.

P. Jak doŭha treba malicca pa Św. Kamunii?

A. Chacia čwierć hadziny.

P. Jak treba prawiaści dzień, u katory kamunikawaŭsia?
A. Skromna i pabožna.

4. Pakuta.

P. Što heta jość pakuta?
A. Pakuta heta jość Sakrament, praz katory atrymliwajem adpuščeńnie hrachoŭ, paśla Chrestu ŭčynienych.
P. Što treba rabić, kab praz Sakrament Pakuty dastać adpuščeńnie hrachoŭ?
A. Treba spoŭnić piać warunkoŭ.
P. Jakiež heta jość warunki, kab dobra adprawić Pakutu?
A. 1) Prypomnić hrachi, 2) Žaleć za hrachi, 3) Mocna pastanawić bolš nie hrašyć, 4) Ščyra wyspawiedacca, 5) Adprawić pakutu i nahradzić za kryŭdu.
P. Što heta značyć prypomnić hrachi?
A. Heta značyć prypomnić i abličyć usie hrachi, zroblenyje praz toj čas, z jakoha majem spawiedacca.
P. Jak treba prypomnić hrachi?
A. Treba prypomnić jaknajlepš, nie zmienšajučy swajej winy.
P. Što treba rabić, kab prypomnić hrachi?
A. Treba ŭ myśli razabrać Božyje i Kaścielnyje prykazańnia, hrachi śmiartelnyje i čužyje i swaje pawinnaści.
P. Na što treba ŭważać, prypaminajučy hrachi?
A. Treba ŭważać, kolki razoŭ zroblen kožny hrech i ŭ jakich warunkach.
P. Što treba rabić, prypomniŭšy hrachi?

A. Treba žaleć za hrachi.
P. Čamu heta treba žaleć za hrachi?
A. Bo hrachami abražajem my Boha, a sabie piekło hatujem.
P. Što heta jość žal za hrachi?
A. Žal za hrachi heta jość wialiki smutak, što hrachami abrazili my Boha, stracili niebo, a zasłużyli na piekło.
P. Jaki bywaječ žal?
A. Žal bywaječ dwajaki: najlepšy i dobry.
P. Kali bywaječ žal najlepšy?
A. Tahdy, kali my brydzimsia hrachami toliki z lubowi Boha.
P. A kali bywaječ žal dobry?
A. Tahdy, kali my brydzimsia hrachami zatym, što baimosia utracić niebo, a zasłużyć na piekło.
P. Katoryž treba staracca mieć žal?
A. Žal najlepšy.
P. A ci dosyć žalu dobraho, kab dastać adpuščeńnie hrachoŭ?
P. Dosyć, ale tolki ŭ Sakramenci Pakuty.
A. Štož treba rabić, kab lahčej pabudzicca da žalu najlepšaho?
A. Treba dumać ab mukach Pana Jezusa.
P. Ci heta dosyć žaleć tolki za hrachi?
A. Nia dosyć žaleć tolki za hrachi, ale treba jašče i pastanawić bolš nie hrašyć.
P. Štož heta značyć pastanawić bolš nie hrašyć?
A. Pastanawić bolš nie hrašyć — heta značyć mieć ščyruju wolu bolš Boha nie abražać hrachami i ścierahčysia zdareńnia da hrechu.
P. Što heta jość zdareńnie da hrechu?

A. Heta jość asoby i miescy, katoryje prywodziać nas da hrechu.
P. A ci hrašyć toj, chto nia choče ścierahčysia zdareńnia?
A. Hrašyć i może adbyć spowiedź niewažna.
P. Što treba zrabić pierad spowiedździu?
A. Treba prypomnić usie swaje hrachi, žaleć za ich i pastanawić bolš nie hrašyć.
P. Što heta jość Spowiedź?
A. Spowiedź heta jość abwinawačeńnie siabie pierad ksiandzom wa ŭsich swaich hrachoch dziela atrymańnia razhrašeńnia.
P. Čhto ŭstanawiŭ Spowiedź?
A. Pan Jezus.
P. Jak treba spawiedacca?
A. Ščyra z usich hrachoŭ, žalejučy za ich.
P. Što treba kazać, prystupiŭšy da spawiedalnicy?
A. Treba, stojučy na kaleniach, pražahnacca, skazać Pachwalony, kali apošni raz byŭ u Spowiedzi, abo što pieršy raz prychodziš, ci adprawiŭ pakutu, a pośle kazać usie swaje hrachi, dabaŭlajučy, kolki razoŭ kožny zroblen.
P. Z jakich hrachoŭ kaniešnie treba spawiedacca?
A. Z usich hrachoŭ śmiartelnych, zroblenych myślu, mowaj i učynkam.
P. Što treba rabić, skazaŭšy ŭsie hrachi?
A. Skazaŭšy ŭsie hrachi, treba kazać: «bolš nia pomniu, žaleju ščyra, abiacujusia paprawicca i prašu razhrašeńnia».
P. Jak treba słuchać napaminańnia ksiandza?
A. Treba słuchać uważna, jakby heta sam Pan Jezus nawučaŭ.

P. Što treba rabić, jak ksiondz daječ razhrašeńnie?

A. Treba, stojučy na kaleniach, bicca ŭ hrudzi, haworučy: «Bože, budź litaściwy nadamnoju hrešnym».

P. Što treba rabić, jak dascca znak adyjści?

A. Treba adyjści na bok i padziakawać Bohu za adpuščeńnie hrachoŭ.

P. Jak možna nie skazać hrechu na spowiedzi?

A. Dwajaka: sumyśla i niesumyśla.

P. Kali heta budzie sumyśla nie skazano?

A. Tady, kali chto nia dobra pryhataŭlajecca da spowiedzi i zatym nie skažeć jakoha hrechu, i kali chto saromicca abo baicca skazać.

P. Ci spowiedź budzie ważna, kali chto sumyśla nie skaže jakoha hrechu?

A. Kali chto sumyśla nie skaže na spowiedzi hrechu śmiartelnaho, spowiedź jaho budzie niewažna.

P. Što treba rabić, kali spowiedź była niewažna?

A. Treba iznoŭ wyspawiedacca s tych samych hrachoŭ, s katorych spawiedaŭsia na niewažnaj spowiedzi.

P. A kali heta budzie niesumyśla nie skazano?

A. Niesumyśla nie skazano budzie tady, kali chto, dobra pryhataŭlajučysia da spowiedzi, zabudziecca skazać.

P. Što treba rabić, kali prypomnicca hrech śmiartelny, katory niesumyśla nie skazan?

A. Treba tolki hety hrech na druhoj spowiedzi skazać, bo spowiedź była ważna.

P. Što my atrymliwajem praz razhrašeńnie?

A. Adpuščeńnie hrachoŭ i kary wiečnaj.
P. A što jašče astajecca adpakutawać pa razhrašeńni?
A. Astajecca jašče adpakutawać karu dačesnuju ŭ hetym žyćci abo ŭ čyscy.
P. Praz što my atrymliwajem adpuščeńnie kary dačesnaj?
A. Adbywajučy naznačenuju na spowiedzi pakutu.
P. Kali i jak treba adbywać naznačenuju pakutu?
A. Naznačenuju pakutu treba adbyć tady i hetak, jak skazano na spowiedzi.
P. Praz što jašče atrymliwajem adpuščeńnie kary dačesnaj?
A. Praz Adpusty.
P. Što heta jość Odpust?
A. Odpust heta jość darawańnie kary dačesnaj, katoruju za hrachi treba byłob adpakutawać.
P. Adkul Adpusty biaruć siłu?
A. Z zasłuh Pana Jezusa, Maci Božaj i ŭsich światych.
P. Chto maje prawo dawać Adpusty?
A. Papież, a padčas i Biskup.

5. Apošniaje Św. Alejam pamazańnie.

P. Što heta jość Apošniaje Św. Alejam pamazańnie?
A. Apošniaje Św. Alejam pamazańnie heta jość Sakrament, u katorym praz pamazańnie Św. Alejam i malitwu chwory dastaje łasku Božu dziela duży i ciela.

P. Kolki razoŭ možna prynimać hety Sakrament?
A. Hety Sakrament možna prynimać hetulki razoŭ, jak panowicca chwaroba.

6. Kapłanstwa.

P. Što heta jość Kapłanstwa?
A. Kapłanstwa heta jość Sakrament, praz katory atrymliwajecca prawo adpraŭlać Imšu Św. i roznyje kaścielnyje nabaženstwy, adpuskać hrachi i nawučać.
P. Chto može wyświancić na ksiandza?
A. Tolki Biskup.

7. Małženstwa.

P. Što heta jość Małženstwa?
A. Małženstwa heta jość Sakrament, praz katory mužčyna i kabieta, prysiahajučy sabie pa dobraj woli wieru da śmierci, dastajuć łasku Božu pabožna žyć i hadawać dziaciej.
P. Na što čytajucca zapawiedzi?
A. Kab dawiedacca, ci nima časam jakich praškod da małženstwa.

VIII. Ab Malitwie.

P. Što heta jość malitwa?
A. Malitwa heta jość skirawańnie myśli da Boha, kab addać Jamu češć i prasić Jaho pomačy ŭ našych patrebach.
P. Ci treba malicca?
A. Treba, bo sam Pan Jezus prykazaŭ.

P. Čaho možna prasić u malitwach?
A. Usiaho, što dobraje i nie praciŭnaje našamu zbaŭleńniu.
P. Jak treba malicca?
A. Malicca treba s pakoraj, nadziejaj i trywałaściu.
P. Jakaja jość najważniejšaja malitwa?
A. Malitwa Panskaja abo «Ojče naš».
P. Čamu «Ojče naš» zawiecca Malitwaj Panskaj?
A. Bo sam Pan Jezus nawučyŭ Apostałoŭ admaŭlać hetu malitwu.

IX. Ab cnotach.

P. Što heta jość cnota?
A. Cnota heta jość prywyčka z achwotaj zaŭsiody rabić dobra.
P. Jakije jość cnoty Božyje?
A. Wiera, nadzieja i luboŭ.
P. Što heta jość wiera?
A. Wiera heta jość łaska Boža, praz katoru pryznajom za praŭdu ŭsio toje, što Boh abjawiŭ i ŭ što praz Kaścioł Katalicki wieryć nam każe, a heta zatym, što Boh nikoli nia mylicca.
P. Što heta jość nadzieja?
A. Nadzieja heta jość cnota, praz katoruju spadziajemsia atrymać usio toje, što nam Boh abiecaŭ dziela zasłuh Pana Jezusa, bo Boh spaŭniaje swaje abiecańnia.
P. Što heta jość luboŭ?
A. Luboŭ heta jość cnota, katoraja każe nam usio rabić na češć Bohu, a ŭ patrebi

nawat swajo žyćcio achwiarawać Jamu, a heta dziela taho, što Boh jość najlepšy.

P. Kali my pawinny admaŭlać akty wiery, nadziei i lubowi?

A. Jak najčaściej: pa pacierach, prystupajučy da Sakramentoŭ, u pakusach i ŭsiakaj trywozi.

P. Jakije jość najważniejšyje cnoty?

A. 1) Razwaha, 2) Sprawiadliwaść, 3) Umiarkawańnie, 4) Adwaha.

P. Jakije jość najważniejšyje chryścijanskije učynki?

A. Malitwa, post i dareńnie ubohich.

P. Jakije jość miłasernyje učynki, katoryje adnosiacca da cieła?

A. 1) Hałodnaho nakarmić, 2) Prahnučych napaić, 3) Nahoha adzieć, 4) Padarožnaho ŭ chatu pryniać, 5) Chworaho adwiedać, 6) Biazwinna pasadženych u wastroh staracca uwolnić, 7) Chawać umioršych.

P. A jakije heta jość miłasernyje učynki, katoryje adnosiacca da duši?

A. 1) Hrešnika adwadzić ad hrechu, 2) Nieuka nawučyć, 3) Patrabujučym radu dać, 4) Markotnych paciešać, 5) Ciarpliwa znasić kryŭdy, 6) Abrazy achwotna darowywać, 7) Malicca za žywych i ŭmioršych.

X. Ab apošnich rečach.

P. Jakije heta jość reči apošnije?

A. Śmierć, sud, niebo i piekło.

P. Sto heta jość śmierć?
A. Śmierć heta jość razłuka duszy s ciełam.
P. Dzie dziewajecca duša pa śmierci?
A. Duša pa śmierci idzieć na sud Boży.
P. Kolki razoŭ Boh budzie sudzić ludziej?
A. Dwa: pieršy raz — zaraz pa śmierci kožnaho čeławieka, a druhi raz — usich ludziej na strašnym sudzie pry kancy świeta.
P. Kudy Boh pasyłajeć dušu pa pieršym sudzie?
A. Abo ŭ niebo, abo ŭ piekło, abo ŭ čyściec.
P. Sto heta jość niebo?
A. Niebo heta jość miejsco wiečnaho i praŭdziwaho ščaścia.
P. A chto dastajecca ŭ niebo?
A. Toj, chto ŭmior biaz hrechu i ničoha nie majeć adpakutawać.
P. Sto heta jość čyściec?
A. Čyściec heta jość miesco kary dačesnaj pa śmierci.
P. Chto dastajecca ŭ čyściec?
A. Toj, chto ŭmirajeć u hrechu zwyčajnym abo za hrachi swaje jašče nie adpakutawaŭ.
P. Sto heta jość piekło?
A. Piekło heta jość miesco wiečnaj kary.
P. Chto dastajecca ŭ piekło?
A. Toj, chto ŭmirajeć u hrechu śmiartelnym.

PIEŚNIA.

O moj Bože! wieru Tabie
I ŭsio wieru ja dla Ciabie,
Ŭsiu nadzieju ŭ Tabie maju,
Za ŭsio Ciabie wychwalaju.
Ty satwaryŭ, Ty adkupiŭ,
Ty mianie, Bože, aświaciŭ,
Za to Tabie, hdzie jość ludzie,
Češć i chwała nichaj budzie.
Tabie, Boże, kłaniajusia,
Wa ŭsim na wolu zdajusia,
A być tolki chaču ŭ niebie,
Pa ŭsie wiaki lubić Ciabie.
Žal mnie, Boże! zhrašyŭ Tabie,
Praz hrech dastaŭ piekło sabie,
Da nie tak žal zhuby majej,
Jak žal, Bože, kryŭdy Twajej.
Achže, Bože! ŭsio kajusia,
Praściž mianie, papraŭlusia;
Da ŭžo sto raz umierć wolu,
Na hrech bolej nie zazwolu.
Da Twajho ja ŭpadabańnia
Chaču chawać prykazańnia;
Žyć i ŭmirać wolu Tabie,
Što Ty jość dobry sam u Sabie.
O Jezusie, Ty naš Panie,
Jadyne serca kachańnie!
Ručki, nožki Twe całujem,
Za hrachi našy žałujem.

Całujuczy twaje rany,
O Jezusie naš kachany,
Ruki i woczy k niebu ŭznosim,
Adpuščeńnia hrachoŭ prosim.
Ślozy našy wyliwajem,
Ščyrym sercam pryrakajem:
Pakul budziem z ludźmi žyci,
Nia budziem Bohu hrašyci.
O Maryja, Matka Boska!
Praświataja kwietka rajska!
Malisia Bohu za nami,
Niahodnymi hrešnikami.
Usie Światyje, ŭzhlańcie z nieba!
Wašaj łaski nam patreba;
Malicieś Bohu za nami,
Niahodnymi hrešnikami.
Chwała Bohu Praŭdziwamu,
Chwała ŭ Trojcy Jadynamu,
Chwała Ajcu, razam Synu,
Chwała i Duchu Światomu.
Amen.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі

B0000002845796

KNIŽKI DL

Biełaruski lementar . . . . . 6 kap.
Беларускі лемэнтар . . . . . 6 »
Pieršaje čytańnie . . . . . 6 »
Першае чытаньне . . . . . 6 »
Haściniec dla małych dzietak . . . . . 5 »
Другое чытаньне . . . . . 25 »
Karotki katechizm . . . . . 10 »
Karotkaja historyja swiataja . . . . . 20 »
Karotkaje wyjaśnieńnie abradoŭ R.-Katalickaho kaścioła . . . . . 15 »
Kantyčka . . . . . 15 »
«Boh z nami» knižka da naboženstwa . . . . 40 »
Zadačnik dla pačatkowych škoł hod I . . . . 15 »
Задачнік для пачатковых школ год I . . 15 »
Zadačnik dla pačatkowych škoł hod II i III . . 40 »
Hutarki ab niebie i ziamli . . . . . 15 »
Karotkaja historyja Biełarusi . . . . . 60 »
Кароткая гісторыя Беларусі . . . . . 60 »
Pieršaja čytanka . . . . . 25 »
Першая чытанка . . . . . 25 »
Rodnyje zierniaty. Knižka dla školnaho čytańnia hod II i III. U aprawie . 1 r. biez apr. . 85 »
Jak prawilna pisać pa biełarusku. Časć I. . 10 »